

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 31.01.2006
Saksnr.: 04-006520TVI-OTIR/01
Dommer: Tingrettsdommer Inger Kjersti Dørstad
Saken gjelder: Erstatning for manglende utbetalt sosialhjelp

NN

v / advokat

---

mot

Oslo kommune v/ ordføreren

Advokat Einar Gitlestad

Det ble avsagt slik

d o m :

Saken gjelder erstatning for manglende utbetalt sosialhjelp. Det er krevd erstatning for lidt økonomisk tap, samt erstatning for ikke-økonomisk skade i henhold til skadeserstatningsloven § 3-5 a.

Sakens bakgrunn

Saksøker, -NN - er født i 1953. Saksøker hadde en problematisk oppvekst, og har hele livet levd under svært vanskelige forhold. I en alder av to år kom han på barnehjem. Fra han var 14 år brukte han jevnlig alkohol. I tillegg til et alkoholproblem, fikk han også tidlig befatning med narkotika. Han slet med rusproblemer fra 1967 til 1980. Han kom da i kontakt med Frelsesarmeen og fikk hjelp til å bli rusfri, hvilket han også er i dag. Mesteparten av sitt voksne liv har – NN- vært hjemløs, og har levd som uteligger, uten fast bolig. Han har bodd i trappeopp ganger, huler, tomme hus og hytter, i skogen osv. Han har levd dels av sosial stønad, og dels av bistand fra privatpersoner og organisasjoner som Frelsesarmeen, Fransiscushjelpen, Kirkens Bymisjon m.fl.

I 1994 flyttet han til fra Bergen til Oslo, og ble som bostedsløs tilordnet et sosialkontor på bakgrunn av fødselsdato. I perioden 1994 til 2000 har han mottatt forskjellig form for støtte fra dette sosialkontoret. Støtten har vært gitt både i form av basisbidra, bostøtte, støtte til tannbehandling m.v. Etter 01.09.2000 har han ikke mottatt noen støtte.

Bakgrunnen for saken er at saksøker mener at sosialkontoret vedvarende har unnlatt å behandle hans søknader, og at han derfor ikke har fått den økonomiske støtten han har hatt krav på.

Sakens gang

Stevning ble satt opp på rettens kontor i henhold til tvistemålsloven § 299 jf. § 119 den 17. februar 2004. Opprinnelig gjaldt søksmålet krav om at Oslo kommune pliktet å yte sosialhjelp til – NN- , krav om utlevering av kopier av alle dokumenter sosialetaten hadde vedrørende ham, etterbetaling av sosialhjelp fra 1995, samt erstatning.

Rettidig tilsvaer ble inngitt Oslo tingrett den 2. april 2004. Oslo kommune aksepterte der å tildele saksøker ytelse etter sosialtjenesteloven i den grad vilkårene for stønad var oppfylt. Kommunen aksepterte også å gi saksøker innsyn i eksisterende saksdokumenter i tråd med forvaltningsloven §§ 18 – 20. Kommunen påstod seg frifunnet for kravet om etterbetaling av sosialtrygd og erstatning, og det ble nedlagt påstand om at hver av partene bar sine egne omkostninger i sakens anledning. Det ble i tilsvaret gitt uttrykk for at kommunen ikke

hadde gjennomarbeidet saken slik det var ønskelig, og at kommunen i senere skriv ville gi en mer nøyaktig oversikt. Oslo kommune ble etter dette gitt ny frist for ytterligere kommentarer til stevningen, uten at denne ble overholdt. Først ved prosesskrift datert 15.10.2004 fremla kommunen kopi av sine journalnotater, kontoutskrifter og vedtak. Det ble samtidig gitt uttrykk for at partene uten rettens mellomkomst ville forta drøftinger.

Det har vært utvekslet ytterligere prosesskrift, og det har vært avholdt saksforberedende møte. Det har under saken vært bytte av prosessfullmektiger på begge sider, og det har derfor vært problemer med å få berammet saken.

Hovedforhandling ble holdt 12., 13. og 14. desember 2005. Saksøker møtte og avga forklaring. Han orienterte om at han har skiftet navn fra – AA - til – NN -. På vegne av Oslo kommune møtte mottakskonsulent – BB-. Hun var tilstede under forhandlingene i henhold til tvistemålsloven § 213 annet ledd, og avga forklaring. I tillegg ble det avhørt to vitner og det ble foretatt slik dokumentasjon som rettsboken viser.

Saksøker har i det vesentlige anført:

Vilkårene for erstatning er oppfylt.

Det foreligger et ansvarsgrunnlag. Sosialtjenesten har vedvarende forsømt å behandle saksøkerens søknader om sosialhjelp. Sosialtjenesten har opptrådt i strid med forvaltningens generelle plikt til forsvarlig saksbehandling. De generelle pliktbruddene består blant annet i manglende oppfølging, unnlattelse av å ta søknader under behandling, unnlattelse av å svare på brev. NN er nektet å møte ved fullmektig. Sosialtjenesten har også begått brudd på veilednings- og utredningsplikten.

Saksøkeren har gjennom hele kravperioden fra 1. oktober 2000 til 1. desember 2003 fylt vilkårene for sosialhjelp etter sosialtjenesteloven § 5-1 for støtte til bolig etter lovens § 4-5, og han har hatt krav på støtte gjennom hele perioden. Bestemmelsene har vært praktisert i strid med sosialtjenesteloven § 1-1 og Konvensjonen om sosiale og økonomiske rettigheter art. 9. Kommunens unnlattelse av å yte sosialhjelp er rettsstridig, urettmessig og uverdigg.

Kommunen kan ikke være fri for ansvar under henvisning til at han muligens også fylte vilkårene for å få trygd. Kommunen kan heller ikke høres med anførselen om at sosialhjelpen skal være kortsiktig nødhjelp.

Det foreligger årsakssammenheng mellom kommunenes pliktbrudd og tapet –NN- er påført. Han har måtte leve under mindreverdige forhold under minstestandardene etter sosialtjenesteloven som følge av kommunens pliktbrudd.

Saksøkeren er påført et økonomisk tap. Tapet er den sosialhjelpen han hadde krav på, men som han ikke fikk i form av utbetalinger av stønad til livsopphold og til bolig. Utbetalingene som saksøkeren hadde krav på etter loven, skal kompensere ulempen ved ikke å ha midler til å leve for. Tapet er en kvantifisering av forskjellen mellom livskvaliteten som saksøkeren ville hatt med støtte og de mindreverdige forholdene som saksøkeren ble nødt til å leve under uten støtte.

Kommunens anførsel om at støtten er subsidiær i forhold til andre utnyttelsesmuligheter kan ikke føre frem mot en sosialklient, som gjennom en årrekke har levd under fattigdomsgrensen.

Det kreves også erstatning for ikke-økonomisk skade. Kommunen har begått grove pliktbrudd. Saksøkeren er påført belastninger i form av skade som gir krav på erstatning for ikke-økonomisk tap etter skadeserstatningsloven § 3-5 a). Ansvar for kommunen bygger på organansvaret.

Erstatningens størrelse:

-NN- har krav på sosialstøtte slik:

Sosialhjelp fra 1/10 2000 – 1/1 2002 (rundskriv 1/34/2001 pkt. 5.1.5)	
3.880 per måned * 15 mnd	Kr. 58.200
Sosialhjelp fra 1/1 2002 til 30/11/03 (rundskriv U-2/2004)	
Kr. 4.000 per måned.	Kr. 92.000
Husleie 18 mnd. a kr. 5.000	Kr. 90.000
<u>Erstatning for ikke-økonomisk skade, jf. skl § 3-5</u>	<u>kr. 100.000</u>

Totalt krav kr. Kr. 340.200

Saksøkeren har nedlagt slik påstand:

1. Oslo kommune dømmes til å betale erstatning til –NN- fastsatt etter rettens skjønn med inntil kr. 340.200 med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra utløpet av oppfyllelsesfristen til betaling finner sted.
2. Saksøkeren eller det offentlige tilkjennes saksomkostninger med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra utløpet av dommens oppfyllelsesfrist til betaling skjer.

Saksøkte har i det vesentlige anført:

Oslo kommune bestrider at det foreligger et ansvarsgrunnlag. Det stemmer at henvendelser omtalt i journalnotat av 19. desember 2000 og 7. juni 2001 ikke har blitt realitetsbehandlet.

Det erkjennes at dette er en saksbehandlingsfeil, da søknadene enten skulle ha vært innvilget eller avslått med begrunnelse. Unnlåtelsene av å realitetsbehandle søknadene må imidlertid ses i sammenheng med manglende medvirkning fra –NN- side. Han har unnlatt å stille til avtalte møter, og har motsatt seg en klarlegging av hans rettigheter overfor folketrygden. Av denne grunn mener kommunen at begge søknader lovlige kunne ha vært avslått.

Ansvarsbetingende opptreden kan uansett ikke tillegges virkning i tid utover to til tre måneder. Saksøkte viser til den manglende aktivitet –NN- har utvist ved ikke å etterlyse behandling av søknadene og ved i stor grad helt å bryte kontakten med sosialtjenesten for perioder av opptil flere år av gangen. Sosialstønad ville ved de nevnte anledninger kun ha blitt innvilget for to til tre måneder av gangen, og i alle fall ved de to sistnevnte anledninger ville det ha vært en forutsetning at –NN- bidro til å avklare sine rettigheter overfor folketrygden, hvilket han altså motsatte seg.

Det foreligger uansett ikke et økonomisk tap. Sosialstønad er en minimumsyttelse til livsopphold, og forutsettes forbrukt fra måned til måned. –NN- hadde ingen egenkapital da han henvendte seg til sosialtjenesten i Oslo i 1993. Han kan ikke påvise å stå i noen annen og dårligere økonomisk situasjon enn han ville ha gjort om den påståtte feilbehandling fra sosialtjenestens side ikke hadde funnet sted. Erstatningskravet er begrenset til etterbetaling av et antall terminer sosialstønad som –NN- altså ville ha forbrukt.

Videre har saksøker mottatt støtte i forskjellig form fra private organisasjoner m.m., bl.a. til kost og losji. I en slik situasjon kan ikke støtte kreves etterbetalt med den følge at en betydelig egenkapital plutselig foreligger. Dette er ikke i overensstemmelse med sosialstønadens art, og –NN- har på bakgrunn av den faktiske støtte han har mottatt fra andre kilder da heller ikke vært berettiget til sosialstønad for samme perioder.

Kommunen anfører videre at da det ikke foreligger noe ansvarsgrunnlag, og i alle fall ikke noe økonomisk tap, foreligger det heller ikke en påregnelig årsakssammenheng. En eventuell årsakssammenheng til de påståtte tapsposter er også brutt ved at det er sannsynlig at vedtak ved de nevnte anledninger ville ha bestått i korttidsyttelse av sosialstønad, begrenset til to til tre måneder. Sosialstønaden er ment å være subsidier i forhold til utnyttelsen av eventuelle trygderettigheter, og det er sannsynlig at dersom –NN- hadde medvirket slik han pliktet til en klargjøring av sine rettigheter til trygd, så ville trygdeytelser ha blitt innvilget og refusjon i slike ytelser (som ytes med tilbakevirkende kraft) ville blitt krevd. Dersom det foreligger ansvarsgrunnlag ved nevnte anledninger, så ville det dermed ikke foreligge noen årsakssammenheng til de påståtte tapsposter, da refusjonskravet fullt ville dekkes av den tilbakevirkende periode, jf. ftl. § 22-12 tredje ledd.

Kommunen bestrider at –NN- har krav på oppreisning. Oppreisning gjelder bare skade på person. Det foreligger ikke her. –NN- har valgt ikke å motta trygdeordninger, og han har sagt nei til å bo på hospits. Kommunen har dessuten ikke handlet grovt uaktsomt. Ved vurdering av hva som er grovt uaktsomt, må -NNs egen medvirkning tas i betraktning. Det anføres også at feilen ikke er begått på høyt nok nivå. Under en hver omstandighet vil beløpet måtte settes langt lavere enn det som er krevd.

Når det gjelder saksomkostningsspørsmålet, må retten se hen til at –NN-, om han hadde medvirket til avklaring av sine trygderettigheter for eksempel høsten 2000, slik sosialtjenesten gang på gang hadde forsøkt å få hans medvirkning til, ikke ville ha vært i behov for å fremsette kravet i pkt. 1 i påstanden. Det var ikke feil av kommunen ved stevningen ikke å yte sosialhjelp som han ikke hadde etterspurt på nesten fire år. Videre må retten se hen til at alle erstatningskrav utover etterbetalingskravet for sosialstønad er frafalt, og at sistnevnte er begrenset til omtrent en tredel av opprinnelig krav.

Saksøkte har nedlagt slik påstand:

1. Oslo kommune frifinnes.
2. Oslo kommune tilkjennes sakens omkostninger med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra forfall til betaling skjer.

Rettsens bemerkninger

Saken fremstår i en vesentlig endret form i forhold til da stevning ble uttatt. Det sentrale spørsmål var da retten til sosialstøtte. Oslo kommune har imidlertid akseptert at –NN- har rett til sosialhjelp, og har foretatt utbetaling i påvente av etablering av permanente trygdeytelser. Stevningen inneholdt videre et krav om utlevering av kommunens saksdokumenter. Også dette har kommunen samtykket til. Riktignok har kommunen ikke kunne finne mappen til –NN-, slik at kommunen kun i begrenset utstrekning har kunnet imøtekomme kravet.

Slik saken står for retten nå gjelder den utelukket et krav om erstatning basert på manglede utbetaling av sosial støtte. Opprinnelig gjaldt dette kravet etterbetaling av sosialhjelp fra 1995. Saksøker oppfordret kommunen til ikke å påberope seg foreldelse. Kommunen anførte imidlertid foreldelse, og saksøker har derfor tatt konsekvensen av dette og begrenset perioden til å kun gjelde perioden etter 1.10.2000. Oslo kommune er enig i at krav etter dette tidspunkt ikke er foreldet. I dag mottar –NN- rehabiliteringspenger fra folketrygden. Støtten ble innvilget med virkning fra 1. desember 2003. Dette tidspunkt avgrenser derfor perioden i etterkant. Kravet retten skal ta stilling til gjelder dermed perioden fra *01.10.2000 til 1.12.2003*. Det er enighet om at –NN- ikke har mottatt sosialstøtte for denne perioden.

Kravet er fremmet som et ordinært erstatningskrav, og partene er også enige om at vilkårene om erstatningsmessig grunnlag, årsakssammenheng og økonomisk tap må foreligge. Dersom disse vilkår er til stede, vil skadeserstatningsloven §2-1 om arbeidsgivers ansvar for arbeidstaker i utgangspunktet hjemle ansvar for kommunen.

Ansvarsgrunnlag

Retten vurderer først hvorvidt det foreligger et erstatningsbetingende *ansvarsgrunnlag*. Spørsmålet er om ansatte ved Oslo kommunes sosialtjeneste har opptrådt på en ansvarsbetingende måte i forhold til –NN- som sosialklient ved kontoret. Det er anført at sosialtjenesten har unnlatt å behandle –NN- søknader om støtte, har unnlatt å svare på henvendelser og sviktet i sin oppfølging av ham, samt begått brudd på veilednings- og utredningsplikten.

–NN- har i utgangspunktet bevisbyrden for at det har blitt begått ansvarsbetingende feil. Situasjonen er imidlertid at kommunen ikke kan finne hans klientmappe, og derfor ikke har kunnet fremlegge de brev –NN- hevder å ha sendt. De elektronisk lagrede journalnotatene er fremlagt. Disse tyder på det har vært mangelfull journalføring i saken. Kommunen har anført at dette skyldes at –NN- har vært vanskelig å få tak i. Retten har vanskelig for å forstå at sosialtjenesten av den grunn skulle la være å journalføre de henvendelser som kom og de utspill som ble gjort. Det er på det rene at det har vært henvendelser til sosialkontoret som ikke er anmerket. Det vises spesielt til henvendelse gjort av advokat sommeren 2002. At det ble gjort en henvendelse som ble avvist er dokumentert både gjennom vitneforklaring og ved skriftlig bevis. Det fremkommer imidlertid intet i journalen. Selv om disse forhold ikke vil endre bevisbyrden, så vil de ha betydning for rettens bedømming av bevisene. Retten kan således ikke legge til grunn at sosialkontorets journal er komplett, og at alle henvendelser som er gjort av –NN-, eller av andre på hans vegne, fremkommer i journalen. –NN- har levd en omflakkende tilværelse, og dokumentene hans ble fjernet fra den campingvognen han oppbevarte dem i. Det er derfor forståelig at han har problemer med å fremlegge kopier av alle brev han har skrevet, og å ha nøyaktig oversikt over alle henvendelser han har gjort. Han har imidlertid avgitt en troverdig forklaring for retten. Kommunen har på sin side ikke ført noen av de saksbehandlere som har hatt befatning med –NN- i den omtvistede perioden som vitne for retten.

Folketrygdloven § 22-13 uttrykker eksplisitt at den som har rett til ytelse etter denne loven må "sette fram krav". Sosialtjenesteloven inneholder ikke en tilsvarende bestemmelse, men retten legger til grunn at også ytelser etter sosialtjenesteloven må aktivt etterspørres før det oppstår et krav. Det er imidlertid ingen formkrav med hensyn til hvorledes et krav skal fremsette. Det må således være tilstrekkelig at –NN- har anmodet sosialkontoret om hjelp, og gitt sosialkontoret tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere om vilkårene er oppfylt. Retten har også merket seg at partsrepresentanten fra Oslo kommune i retten ga uttrykk for at sosialtjenesten kjente godt til –NN- og hans livssituasjon, og at de derfor måtte oppfatte

alle henvendelser fra ham som en søknad om støtte. Under enhver omstendighet ville også veiledningsplikten ha tilsagt at sosialkontoret måtte hatt rådgitt –NN- dersom søknadene ble ansett som mangelfulle.

I perioden høsten 1998 til sommeren 2000 hadde –NN- utstrakt kontakt med xx sosialkontor. Fra denne perioden foreligger en del journalnotater, selv om saksbehandler den 13.08.1999 bemerker at det har vært lite journalføring. Utbetalingslistene viser at –NN- i denne perioden fikk jevnlig sosial støtte i form av basisbeløp, bidrag til hospitsutgifter og husleie, samt andre mer sporadiske ytelser til strøm (1.9.2000), lege (12.11 og 15.12.1999), klær og sko (10.11.1998, 28.04.1999 og 11.11 1999) og til tannbehandling (18.03.1999).

Når det gjelder den angjeldende perioden, dvs. fra 01.10.2000 til 01.12.2003, er det uenighet om i hvilke grad –NN- faktisk har etterspurt støtte. –NN- har anført at han har søkt om støtte vedvarende gjennom hele perioden, både ved skriftlige og muntlige henvendelser, men at søknadene og henvendelsene hans har vært neglisjert av sosialkontoret. Det er dokumentert at –NN- sendte et brev til sosialkontoret den 9.juli 2000 og ba om penger. Videre er det klart at han sendte et brev 19.desember 2000. Det sistnevnte brevet har kommunen erkjent må oppfattes som en søknad som skulle ha vært avgjort med vedtak. På bakgrunn av den kjennskap kommunen hadde til –NN- situasjon, og sett i sammenheng med brevet av 9. juli 2000, finner retten at krav har vært fremsatt fra 1.10.2000 som er starten på den omtvistede perioden. Det er videre akseptert fra kommunens side at det foreligger et nytt krav fra –NN- side 6. juni 2001, dvs. ca. fem og en halv måned etter kravet av 19. desember 2000. Retten finner det videre bevist at det ble tatt en kontakt vår/sommer 2002 av advokat på vegne av –NN- som ble avvist, samt en kontakt høsten 2003 fra daglig leder ved Kirkens Bymisjonssenter som også ble avvist. Det er anført fra –NN- side at han i de mellom liggende perioder har sendt flere purrebrev til kommunen uten at han nøyaktig kan redegjøre for tidspunktene for disse. Som nevnt fester retten lit til hans forklaring, og dette er heller ikke bevismessig imøtegått av kommunen.

Det er videre fra kommunens side anført at en søknad om støtte ikke kan betraktes som evigvarende hvis den ikke besvares, og at hvert vedtak normalt kun gjelder for en kortere periode og at det deretter må søkes på nytt. Kommunen anfører at periodene normalt er på mellom en og tre måneder. Av den fremlagte utskrift fra regnskapskortet fremkommer det at –NN- har fått basisbeløpet som bidrag til livsopphold hver måned fra 16.10.1998 til 30.09.2000. De fremlagte vedtak er gjort for forskjellige lengder. Ved vedtaket av 2.11.1999 ble han tildelt støtte for fire måneder, og dagen før ble han tildelt støtte for en måned, altså til sammen fem måneder. Det vises i vedtakene til søknader samme dag som vedtakene er fattet, men korresponderende henvendelser fra –NN- side fremkommer ikke av journalnotatene. Det kan således synes som om basisbeløp er blitt besluttet utbetalt på bakgrunn av sosialkontorets kjennskap til –NN- behov uten noen ny søknad.

Selv om kommunen erkjenner at det er to søknader som ikke er blitt behandlet, hevdes det imidlertid at disse søknader har falt bort siden ikke –NN- selv har passet på å purre på kommunens manglende behandling av dem. Oslo kommune hevder videre at en slik søknad bare kan ha en begrenset virketid, og at –NN- må være forpliktet til purre på søknaden når sosialkontoret ikke fatter noe vedtak. Retten stiller seg svært undrende til en slik holdning. At en person som lever i stor nød, og som verken har tak over hodet, penger til mat, og i tillegg dårlig helse, skal bli møtt med en innsigelse om at det er hans ansvar å purre opp kommunen med jevne mellomrom er ikke i overensstemmelse med sosialtjenestelovens formål og intensjon, i tillegg til at det heller ikke er i overensstemmelse med forvaltningslovens saksbehandlingsregler. Det fremgår av notatene at –NN- i perioder var vanskelig å få tak i, og at han i perioder ikke ringte tilbake eller møtte opp til avtaler. Det fremgår også av fremlagt korrespondanse at –NN-, i alle fall i sine skriftlige henvendelser til sosialkontoret, har hatt en uttrykksform som ikke akkurat kan karakteriseres som diplomatisk. Retten har forståelse for at slike omstendigheter kan vanskeliggjøre kommunens jobb. Det kan imidlertid ikke gjøre det rettmessig at kommunen helt har latt være å avgjøre hans søknader eller latt være å ta ansvar i forhold til å behandle hans problem. Sosialkontoret har vært svært godt kjent med –NN- livssituasjon. Sosialkontoret har således vært fullt på det rene med at –NN- ikke hadde noe sted å bo, samt at han manglet penger til mat, klær og annet som var nødvendig for et anstendig liv. Sosialkontoret har også vært kjent med at han var plaget med depresjoner og andre psykiske problemer som gjorde at han ikke orket å komme i møter. Det fremgår av journalnotatene at sosialkontoret visste at han til og med hadde problemer med å komme til sosialkontoret for å hente penger. Videre har sosialkontoret hatt både hans mobiltelefonnummer, hans bankkontonummer, samt navn på kontaktpersoner i Kirkens bymisjon og navn og adresse til en lærer i den videregående skolen som hjalp ham.

Av journalen fra 14.09.2000 fremgår det følgende: ”Han mottar sosialhjelp til livsopphold og husleie. Fra desember 1993 til i dag har han ikke hatt annen inntekt enn sosialhjelp.” Dette er et overføringsnotat, og det fremgår at –NN- mappe ble overført til yy sosialkontor. For retten fremstår dette som eneste grunn til at utbetalingene stoppet. Det fremkommer videre at mappen hans kom i retur til xx sosialkontor den 13.12.2000, uten at vedtak ble fattet. Det bemerkes at retten ikke behøver å gå nærmere inn på forholdet mellom xx og yy sosialkontor og hvem av disse kontorene som skulle ha fattet et vedtak. Begge hører under Oslo kommune, og Oslo kommune må administrere sosialtjenesten slik at sosialklienter ikke faller mellom to kontorer.

Som alt nevnt har –NN- prøvd å fremme krav både gjennom advokat , og ved hjelp av daglig leder for Bymisjonssenteret i Tøyenkirken, prest --. Begge har blitt avvist av sosialkontoret. Kommunen har ikke kunnet gi noen begrunnelse for dette og det fremstår ganske uforståelig. Det er ganske klart at kommunen ikke kan nekte –NN- å fremme sine krav gjennom en fullmektig. Det vises til forvaltningsloven § 12 der det fremgår at en part

har rett til å la seg bistå av en advokat eller annen fullmektig på alle trinn av saksbehandlingen.

Det er etter dette rettens konklusjon at kommunens saksbehandling i forhold til –NN- i den angjeldende perioden har vært så mangelfull at det foreligger et ansvarsbetingende erstatningsgrunnlag. Retten er enig i at en søknad i utgangspunktet ikke kan anses å være evigvarende. Retten finner imidlertid etter en totalvurdering at det må anses å foreligge krav om sosial støtte fra –NN- for hele den omtvistede perioden. Retten har i sin vurdering særlig vektlagt –NN- forklaring om gjentatte purringer, kommunens kjennskap til ham og hans behov, samt den lange forhistorien han har hatt i forhold til kommunen og som viser at det ikke på noe tidspunkt har vært stilt krav til ham om å innsende formaliserte søknader.

Årsakssammenheng

Kommunen har videre bestridt ansvar under henvisning til at det ikke foreligger årsakssammenheng mellom saksbehandlingsfeilene og et økonomisk tap.

For det første anføres at søknadene kunne ha vært avslått da –NN- var kvalifisert for uføretrygd. Kommunen anfører også at det er sannsynlig at søknadene faktisk ville ha blitt rettmessig avslått. Retten til sosial stønad fremgår av sosialtjenesteloven. Hovedformålet med bestemmelsene er at alle skal sikres økonomisk trygghet. I følge sosialtjenesteloven § 5-1 har ”de som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, krav på økonomisk stønad”. Oslo kommune bestrider ikke at –NN- i utgangspunktet oppfylte kravene til behov for livsopphold i den angjeldende perioden. Kommunen erkjenner således at han var ”fattig nok”. Den økonomiske sosialhjelpen skal være subsidiær. Alle andre muligheter skal være prøvd først. Det er også forutsatt at ytelsen skal være midlertidig. Hjelpen skal ha som siktemål å gjøre klienten selvhjupen, og sosialtjenesten skal samarbeide med søkeren om utforming av hjelpetiltak, jf. § 8-4.

Lovens § 5-3 åpner for at det kunne ha vært stilt vilkår i forbindelse med innvilgelse av sosial stønad, forutsatt at vilkårene har nær sammenheng med vedtaket og ikke urimelig begrense stønadsmottakerens handle- eller valgfrihet. Det fremgår av forarbeidene at det kan settes som vilkår at det søkes om trygd.

Det vises til Sosialrett, Kristian Andenæs m.fl., 6. utgave side 229:

Overfor arbeidsledige kan det stilles vilkår om forpliktende samarbeid med arbeidskraftsmyndighetene, som deltagelse i kurs e.l. Det kan også kreves at søkeren søker om trygd. Et slikt krav må imidlertid utøves med skjønn. I mange tilfeller vil det være uheldig å kreve at en arbeidsledig skal gå over på f. eks. attføringshjelp eller uføretrygd, og dermed komme inn i et system som lett fører vedkommende for godt ut av arbeidslivet.

Det vil altså kunne være tilfeller der en sosialhjelpssøker strengt tatt vil ha krav på trygdeytelser, men der det vil være gal anvendelse av loven å pålegge vedkommende å bli trygdemottaker.

Ut fra bevisførselen legger retten til grunn at –NN- ville ha vært kvalifisert til uføretrygd. –NN- så imidlertid på det å bli uføretrygdet som et nederlag, og han ønsket i stedet hjelp til å komme i arbeid. –NN- egen holdning er overensstemmende med myndighetenes overordnede målsetning slik den fremkommer i forarbeidene til sosialtjenesteloven, der det også etterlyses et nærmere samarbeid mellom etatene og da særlig mellom sosialtjenesten og arbeidsmarkedsetaten.

Det er på det rene at vilkår aldri har vært stilt i forhold til –NN- ved tidligere utbetalinger, og retten finner det ikke sannsynliggjort at det i det hele tatt har vært vurdert å stille slike vilkår som nå anføres før saken var brakt inn for i retten. Det fremgår av journalnotatene at sosialkontoret i alle fall fra 16.10.1998 har hatt et bevisst forhold til at –NN- ikke mottok trygd. Utbetalingene av sosialtrygd fortsatte to år etter dette uten at det noen gang har vært stilt vilkår. For øvrig bemerkes også at det jo har vært foretatt utbetaling av sosialstøtte fra desember 1993 til september 2000, altså over en nærmere syv-års periode, uten at vilkår om trygd har vært stilt. I tillegg kommer perioden i Bergen. Det er ikke tvilsomt at trygd har vært et tema, og at spørsmålet om å søke trygd har vært tatt opp med –NN- flere ganger. Det fremgår bl.a. av journalnotatet fra 01.09.1999 at sosialkontoret tok opp med –NN- om ikke uføretrygd kunne være en bedre løsning for ham. At spørsmålet er tatt opp med ham, og at det også ble tatt initiativ til at han skulle oppsøke lege og søke om trygd, er imidlertid ikke det samme som at det er stilt vilkår. Sosialkontoret var godt kjent med at –NN- så på det som et nederlag å søke uføretrygd, og at han selv ønsket hjelp til å komme i arbeid. Retten viser også i denne sammenheng til sosialtjenesteloven § 8 – 4 der det fremgår at det skal legges stor vekt på hva klienten mener. Det utelukkes ikke at kommunen har rett i at det ville ha vært bedre for –NN- å komme inn under trygdesystemet og derved fått en fast trygdeytelse å forholde seg til, men sosialkontoret har ikke på noe tidspunkt tatt opp med –NN- at han kunne risikere å miste retten til sosial støtte hvis han ikke gikk med på å søke uføretrygd.

Kommunen kan heller ikke høres med at –NN- rett til sosialstøtte må falle bort, utover eventuelt en kortere periode, med bakgrunn i at sosial stønad er ment å være kortvarig. –NN- historie viser at dette ikke er tilfelle i praksis. Han har mottatt sosial stønad fra Oslo kommune fra desember 1993 uten at det noen gang har vært tatt opp med ham at dette var en akutt hjelp som kun kunne vare en kort periode. Sosialkontoret har tvert i mot ved sin langvarige praksis i forhold til –NN- skapt det inntrykk at sosialstøtten ikke er kortvarig. Det finnes ikke holdepunkter i sakens beviser for at Oslo kommune har endret sin praksis eller holdning generelt etter 1.10.2000.

Kommunen har også anført at søknadene kunne ha vært avslått med bakgrunn i –NN- manglende medvirkning. Retten er heller ikke enig i det. Det vises til rettens bemerkninger vedrørende dette under drøftelsen av ansvarsgrunnlaget. Det bemerkes også at sosialtjenesteloven skal dekke også behov for nødhjelp. Av forarbeidene fremgår det at det ble vurdert å innta en egen bestemmelse om sosialtjenesten alltid skal ”yte stønad til umiddelbare og nødvendige utgifter til mat, klær og midlertidig husvære”.

Det vises videre til rundskriv 1-34/2001 punkt 5.1.4.4.1 der følgende uttales under overskriften akutt hjelp og nødrett:

En søknad om akutt hjelp må vurderes raskt, ofte samme dag som den er mottatt. Dette innebærer at sosialtjenesten ikke kan undersøke saken like grundig som ved ordinære søknader. Dersom søknaden for eksempel mottas like før en helg, og søkeren hevder å stå helt uten midler til mat, eller ikke har et sted å sove, må søknaden vurderes med dette utgangspunkt. Søknader som mottas i forbindelse med akutte situasjoner kan ikke avslås, eller nektes behandlet med den begrunnelse at søkeren for eksempel kan henvende seg til veldedighetstilbud eller lignende.

Det sies videre:

Alminnelige nødrettsbetraktninger tilsier dessuten at en person kan ha krav på hjelp til dekning av utgifter i spesielle akutte situasjoner uavhengig av om vedkommende har krav på hjelp etter § 5-1.

Det er for retten fremkommet flere eksempler på at –NN- har henvendt seg til sosialkontoret og oppgitt at han verken har et sted å bo, eller penger til mat. Det vises spesielt til journalnotatene der det fremgår at –NN- har henvendt seg til sosialvaktjenesten ”et par ganger i den siste tiden”. Dette skrives den 7.6.2001. I retten kom det frem at han som følge av henvendelsene ble tilbudt et møte tre uker frem i tid. Dette er ikke i overensstemmelse med kravene til en forsvarlig saksbehandling i forhold til personer som er i en akutt nødsituasjon og verken har mat eller et sted å bo.

Oslo kommune har videre hevdet at kravet ville kunne ha vært avvist under henvisning til at –NN-, i alle fall i deler av perioden, hadde opphold utenfor kommunen. Plikten til å yte økonomisk støtte påligger oppholdskommunen. Oslo kommune er saksøkt, og retten finner følgelig ikke behov for å vurdere hvilke bydel og hvilke sosialkontor han hørte under. Spørsmålet her er om han har tatt opphold uten for Oslo kommune, slik at Oslo kommunes plikt er falt bort. –NN- har selv forklart at han har levd en omflakkende tilværelse, men at hans faste tilholdssted hele tiden har vært i Oslo selv om han i kortere perioder oppholdt seg i andre kommuner. Formålet med at ansvaret i loven ble lagt til oppholdskommunen i stedet for bostedskommunen var at sosialklientene ikke skulle ende opp som kasteballer som ingen tok ansvar for. Søknadene og henvendelsene er gjort til Oslo kommune. Retten

har ikke grunn til å tvile på –NN- forklaring om at han hadde opphold i Oslo, selv om han i perioder hadde en campingvogn på Skedsmo og i en periode besøkte en venninne i Trondheim. Hvis Oslo kommune mente at dette var grunnlag for at han skulle henvende seg til en annen kommune, pliktet sosialkontoret å orientere ham om det, og eventuelt veilede ham om hvor han skulle henvende seg. Det er ikke gjort. Retten bemerker at kommunens fortolkning av loven skulle føre til at sosialklienter enda lettere ble en kasteball mellom kommunene, altså stikk i strid med lovens intensjon. –NN- har i hele perioden hatt et sterkt behov for hjelp. Det hadde vært mer naturlig om Oslo kommune eventuelt heller hadde fremmet refusjonskrav over for andre kommuner dersom det skulle vist seg å være grunnlag for det, uten at –NN- skulle bli den skadelidende i påvente av en avklaring eller risikere at ingen ville ta ansvar. På bakgrunn av bevisførselen finner retten det imidlertid sannsynliggjort at –NN- har hatt opphold i Oslo kommune i hele perioden. Oslo kommunen får følgelig ikke medhold i at det er sannsynlig at kravene ville ha blitt avslått på dette grunnlag. Det bemerkes at –NN- også i tidligere perioder har levd en omflakkende tilværelse, uten at dette har vært tatt opp med ham som et problem i forhold til Oslo kommunes ansvar.

Etter det opplyste var –NN- to uker på sykehus i Trondheim i den angjeldende perioden. Ved institusjonsopphold har han dekket livsoppholdsutgifter, og har derfor i utgangspunkt ikke krav på å få dette dekke. Det gjøres følgelig et fradrag for denne perioden.

Økonomisk tap

Det er fra Oslo kommune hevdet at –NN- har overlevd uten støtte, og at han derfor under ingen omstendigheter har hatt et økonomisk tap som følge av den mangelfulle behandlingen av søknadene.

Retten har kommet til at –NN- har søkt sosial støtte gjennom perioden, og at han ville hatt rett til slik støtte. Han har da hatt et økonomisk tap der og da. Det er ikke et krav for rett til erstatning at det sannsynliggjøres at man ville ha spart pengene eller ville ha hatt disse i behold.

Som eksempel vises det til Asbjørn Kjønstad m.fl., *Sosial trygghet og rettssikkerhet – under sosialtjenesteloven og barneverntjenesten*, 2. utg. side 135 der det under avsnittet om foreldelse uttales følgende:

Det innebærer at man kan kreve erstatning for den hjemmehjelp som man skulle ha fått de tre siste årene før foreldelsesfristen avbrytes.

En hjemmehjelpstjeneste er jo åpenbart en tjeneste som forbrukes der og da og som ikke fører til noen kapitaloppbygging.

Retten viser også til de uheldige konsekvensene av en slik løsning. Kommunen skulle da kunne la være å behandle søknader og henvise personer til å bo ute, tigge penger til mat eller basere seg på veldedige organisasjoner og lignende. I forbindelse med at Justisdepartementet omgjorde avslaget på –NN- søknad om fri sakførsel, uttalte departementet følgende:

Formålet med sosialhjelpen er også å ivareta visse grunnleggende verdier og rettigheter i et velferdssamfunn. Dette omfatter blant annet verdier som økonomisk trygghet og rettssikkerhet, og innebærer at den enkelte har krav på tjenester som skal sikre disse verdier på et visst nivå. Spørsmålet om det kan aksepteres at kommunen ikke oppfyller de forpliktelser de har i forhold til å ivareta grunnleggende rettigheter for den enkelte ved i ettertid å vise til at vedkommende likevel har klart seg, vil kunne være av prinsipiell art. (jf. brev av 24.09.2004.)

For øvrig bemerkes at basisbeløpet også ville kunne ha vært brukt til klær, sko og andre personlige gjenstander. Det er således heller ikke et krav om at beløpet skal være forbrukt i sin helhet før et nytt beløp kan utbetales.

Det er rettens konklusjon at –NN- har hatt et økonomisk tap som har sin årsak i de feil som er begått fra kommunens side. Tapet tilsvarer det –NN- ville ha hatt krav på å få utbetalt. Retten finner at han ville ha hatt krav på utbetaling av basisbeløpet for hele perioden, med unntak av en 14 dages periode.

Departementet har 13. februar 2001, med hjemmel i § 5-1 tredje ledd, gitt veiledende retningslinjer for utmåling av stønad til livsopphold. Det er angitt at disse omfatter ”utgifter til det løpende, daglig livsopphold: mat og drikke, klær og sko, husholdningsartikler og hygiene med mer, TV-lisens, avis og telefon, fritidsaktiviteter, fritidsutstyr til barn og reiseutgifter (bruk av offentlig kommunikasjon i forbindelse med daglige gjøremål). Jf. rundskriv 1-34/2001 punkt 5.1.5.1

Saksøker har tatt utgangspunkt i dette ved beregning av kravet, og lagt til grunn en sats på kr 3 880 pr måned for perioden fra 1/10 2000 – 1/1 2002 (15 mnd), til sammen kr 58 200, og kr 4 000 pr måned for perioden fra 1/1 2002 til 30/11 2003 (23 mnd), til sammen kr 92 000, jf. rundskriv U-2/2004.

De nevnte satsene er kun veiledende. Retten finner det riktigere å ta utgangspunkt i den sats som Oslo kommune faktisk brukte. Det fremgår av tidligere utbetalinger til –NN- at Oslo kommune har anvendt en høyere sats. Siste utbetaling til –NN- av basisbeløp var for september 2000. Det ble her anvendt en sats på kr 4 059. Det er for retten ikke redegjort for hvorledes basis satsen i Oslo kommune har utviklet seg i den angjeldende perioden. Retten legger derfor denne satsen til grunn for beregningen for hele perioden. Det bemerkes at det er krevd erstatning etter rettens skjønn, og dette anses derfor å ligge innenfor saksøkers

påstand og anførsler. Det foretas en skjønsmessig reduksjon for perioden –NN- var på sykehus. Samlet beløp settes etter dette til kr 150 000.

Det er også krevd dekket utgifter til bolig for perioden. Dette kravet stiller seg etter rettens syn annerledes. Støtte gis til å dekke aktuelle dokumenterte boutgifter, i motsetning til bidrag til livsopphold som gis uten nærmere dokumentasjon. Det er også det som har vært praktisert i forhold til –NN- tidligere. Regnskapskortet viser at utbetalingene til husleie har variert betydelig, avhengig av hvilke utgifter –NN- faktisk hadde. I den perioden erstatningskravet gjelder, har –NN- ikke hatt utgifter til bolig. Riktignok skyldes det at han dels har hatt uverdige boforhold, og dels har levd på veldedighet. Dette er sterkt å beklage. Slik retten ser det, er det imidlertid ikke hjemmel for å erstatte dette.

Oppreisning

Det er fremmet krav om erstatning for ikke-økonomisk skade etter skadeserstatningsloven § 3-5. Saksøker har vist til at ansvar må følge av ”organansvaret”. I Rt. 1995 side 209 omhandles dette også som ”ansvar på grunnlag av aktiv identifikasjon”, og defineres på følgende måte: ”de (juridiske personer) identifiseres med den eller dem som handler på deres vegne, slik at eventuelle skadegjørende handlinger anses som den juridiske persons egne handlinger.” Førstvoterende i saken viser til at utgangspunktet er at kommunen må identifiseres med kommunestyret, formannskap og ordfører, og finner det ikke nødvendig endelig å ta stillingen til den nærmere grensdragingen. Annenvoterende i saken, som også representerte flertallet, finner det imidlertid for sitt standpunkt nødvendig å vurdere nærmere hvilke organer kommunen kan bli ansvarlige for etter den såkalte organteori, dvs hvor langt ned i det kommunale hierarki det er naturlig å gå. Om dette uttales følgende: ”Jeg viser da først til det som førstvoterende foran har sitert fra Ot. prp. nr. 48 for 1965-66 side 64, og der hovedvekten synes å være lagt på om vedkommende kommunale råd eller liknende utøver den øverste myndighet innen kommunen på sitt felt. Jeg synes meget taler for at dette kriterium bør være avgjørende. Det vil føre til at kommunen i dette tilfelle kan hodes ansvarlig så vel for klientutvalgets vedtak som for sosialsjefens § 11 – vedtak. Jeg viser til at det ikke foreligger instruksjonsrett for eller klagerett til andre kommunale instanser på dette området.”

Saksøker har bygget sitt krav på at feilene er gjort av saksbehandlere ved xx sosialkontor. Det er ikke holdepunkter verken i rettspraksis eller juridisk teori for å strekke organansvaret til saksbehandler nivå. Det bemerkes for øvrig også at i følge kommunen har bydelsadministrasjonen instruksjonsmyndighet, og det fremgå av vedtakene at det er klageadgang til Fylkesmannen. De hensyn som er vektlagt i nevnte Høyesterettsdom er således under ingen omstendighet til stede i denne sak. Organansvar kan dermed ikke gjøres gjeldende i denne sak. Det er etter dette ikke nødvendig for retten å ta stilling til om de øvrige vilkår for å tilkjenne oppreisning er til stede.

Saksomkostninger